

Posudek disertační práce

Autorka: JUDr. Mgr. Jaroslava Hrabětová

Název práce: Žena jako pachatelka vraždy

Cílem disertační práce bylo vytvořit deskriptivní studium o pachatelce vražd, ve které autorka se zabývala osobností pachatelky, formami ženské vraždy, okolnostmi vražd a způsoby jejich zapojení do vražedného jednání. K dosažení cíle disertační práce zvolila autorka integrovaná výzkumná strategie, použila kvalitativní a kvantitativní techniky („mixed methods research“). Jde o analýzu dokumentů, hloubkové rozhovory s pachatelkami vražd, zúčastněné pozorování, terénní poznámky a dotazníkové šetření. Práce je členěná do dvou částí: v teoretické části se autorka zabývá různými přístupy a definicí vraždy, uvádí výzkumy věnované roli genderu ve spáchání vražd a rozdílům v přístupu k vrahům a vražedkyním a různým typům vražd na základě oběti. V empirické části autorka prezentuje výsledky svého výzkumu, a konkrétně popisuje charakteristiky pachatelek vraždy, definuje typy vražd a popisuje kontext, ve kterém vraždy byly spáchány. V závěru autorka shrnuje znalosti o pachatelce vraždy a porovnává výsledky svého výzkumu a výsledky, ke kterým dospěli autoři uvedené v teoretické části.

Dále bych se věnovala vlastním poznámkám k této disertační práci. V úvodu k práci a na začátku empirické části autorka definuje hlavní a dílčí cíle, ale vůbec nedefinuje výzkumnou otázku, na kterou autorka se snaží ve své práci opovědět. I když cíle práci byly definované přesně a odkazovaly na konkrétní okruhy zájmů, ve svém výzkumu autorka by měla vycházet primárně z výzkumné otázky a na konci práce na ni odpovědět.

Druhá připomínka je ohledně výběru vzorku. Autorka píše, že na začátku prozkoumala vězeňské dokumenty a pomocí nich ze 41 vybrala 23 žen, a tím zúžila svůj vzorek do pachatelek partnerských vražd. V tomto případě podle mě dávalo by větší smysl zkoumat jen tuto skupinu vražedek od začátku a více času a stran psaného textu v teoretické části věnovat této skupině, respektive svou disertační práce věnovat jenom pachatelkám vražd uvnitř rodin.

Další připomínka se týká scénáře, který autorka připravila pro hloubkové rozhovory. Autorka se věnovala pěti rozsáhlým tématům tykajícím skoro celého života člověka. Jde o

dětství, dospívání, vlastní rodinu, situace před odsouzením a trestní čin samotný. Každý z těchto okruhu má řadu specifických otázek. Vzhledem k tomu, že autorka měla velmi limitovaný čas, autorka podle mě vybrala příliš velký počet témat. Bylo by lepší, kdyby si autorka zvolila jeden specifický okruh (nebo dva vzájemně spojených) a sledovala by jich opravdu do hloubky. Protože je zjevné, že za 90 minut (průměrná délka rozhovoru) se nedá promluvit všechny nuance, ale dotknout se problému jen povrchně¹. Kromě toho výběr těchto okruhu autorka nezdůvodňuje.

Další věc, která nebyla pro mě jasná, se týká rozvrhu výzkumu. Autorka píše, že její pobyt ve vězení trval čtyř dny, během nichž autorka stihla udělat 23 hloubkových rozhovorů a zúčastněné pozorování (případně i rozhovory s personálem věznice). Autorka zmiňovala, že každý rozhovor trval průměrně 90 minut. Tento rozvrh mi připadá nereálný vzhledem k velikosti a rozsahu okruhů otázek v scénáři. Jestli každý rozhovor trval zhruba 90 minut, všechny rozhovory dohromady trvali 34,5 hodin (skoro 9 hodin denně jen rozhovory, a to bez přestávek). Kromě toho autorka dělala zúčastněné pozorování v zájmových kroužkách, což, předpokládám, taky nějaký čas trvalo. Buď autorka čtyř dny věnovala minimálně 12 hodin denně neustálé práci v terénu, anebo výzkum probíhal jinak.

Mám pár připomínek k přepsaným rozhovorům. Při čtení se mi zdálo, že některé informace by dalo se zjistit z dokumentů, které autorka četla před rozhovory anebo z dotazníkového šetření, které by autorka mohla udělat před rozhovory. To by dovolilo se soustředit během rozhovoru na motivy a emoce spojené z vraždou, dětstvím a dalšími věcmi, které se autorka plánovala věnovat, což by taky ušetřilo čas. Autorka popsal jen některé životní zkušenosti svých respondentek. Nepodařilo se jí udělat opravdu hloubkové rozhovory.

Co se používání příběhu týče, ne všude se autorce podařilo citace z rozhovorů použít vhodně. Například, kapitola „Typologie vražd podle motivace“ obsahuje podrobnosti příběhu, které do daného okruhu přímo nevztahují. Místo toho, aby stručně popsal vztahy vražedkyni s partnerem a kontext vraždy, autorka popisuje celý příběh (dětství, dospívání atd.).

V diskuse a závěru práce autorka porovnává svoje výsledky s výsledky autorů použitých v teoretické části. Autorka zjistila, že získané výsledky jsou velice podobné výsledkům zahraničních studií a skoro nic nového práce nepřináší. Autorka vytvořila obrovský scénář rozhovoru, který pokrývá všechna témata popsané v teoretické části, místo

¹ Poznámka pro vyučující: S hloubkovými rozhovory mám jen malou zkušenost. Podle mě kdybych měla za úkol vypovědět o natolik velké části svého života včetně svých motivů a pocitů, trvalo by to více, než 90 minut. Ale stejně věřím, že moje představy o průběhu hloubkového rozhovoru mohou být nerealistické.

toho, aby udělala vlastní výzkum. Tím pádem, práce nesplňuje požadavky kladené na disertační práce a předpokládám, že obhájená nebyla.